

Н О В І Д А Н І

Ч. 1 (14)

ЗАЛЬЦБУРГ, Неділя 21 жовтня 1945 р.

РІК I.

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМЕН Сильні про долю переселених знання

ВАШІНГТОН, 17 жовтня (ПС). Президент США звернувся 31 серпня ц. р. до ген. Айзенгавера з посланням, в якому, на підставі рапорту представника США в Міждержавній Комісії для збігів, доручив йому вжити всіх старань для покращання положення жидів і переселених осіб на території американської окупаційної зони в Німеччині, що являються бездержавними або не можуть бути репатрійовані. Президент Трумен дав у цьому посланні напрямки, що саме треба зробити, щоб життєві умовини переселених осіб змінилися на краще — в моральному й матеріальному відношенні. Одночасно президент висловив надію, що генерал Айзенгавер зможе в скорому часі повідомити його про вжиті ним заходи „для усунення з'ясованих умовин“.

17 ц. м. Білий Дім проголосив, що президент Трумен отримав від ге-

нерала Айзенгавера звіт. В цьому звіті генерал Айзенгавер стверджує, що від часу, коли Е. Г. Гаррісон, як представник США в Комісії для звітів особисто переконався в липні ц. р. про відносини в положенні жидів і других виселених осіб у Німеччині заіснувало багато змін і поліпшень. У звіті з'ясовані справи приміщень, приватних і таборових, справи харчів і збільшення пайків, як також справа нагляду й охорони збірних приміщень. Особливо вняються культурні справи, устаткування, придбання постільного білля й опалу. На закінчення генерал Айзенгавер говорить: „Ви можете бути певні в наших неперервних зусиллях вдоволити потреби переслідуваних людей. Робляться справжні й доцільні намагання, щоб заповнити цим переслідуваним людям відповідні життєві умовини, поки вони зможуть знову отримати постійне поселення“.

„Учіться, брати мої!“
Т. Шевченко

21 жовтня 1945 р.

Відірвані від рідного Чорнозему, стужені за безкраїми ланами, здані на ласку химерної долі, непевні завтрашнього дня, турбовані горем, зливами й нестатками, послаблені чужими посівами чуток, сумнівів, зневіри, непорозумінь і братніх сварів, настільки всіма зусиллями зберегти фізичне існування й добути щоденний хліб — проводили ми ці незабутні дні весни й літа, починаючи новий етап у нашому житті.

Чи ж була змога думати тоді про вищі цілі й прямивання?

Жах сполював душу, смуток шав на закуреке чоло: а що ж буде з тими, що шобіно виростають, що тільки пнуться вгору? Чи не виріють нашого скитання й розсіяння тільки буйним буряном?

А все ж...

Радіє душа, всміхається серце, спокійно глядить у майбутнє знеможна шуканнями ясного просвіту на тьмавих обривах життя батьківське око.

Бо останні тижні принесли багато радісного.

Молодь виїздить на високі школи, завершувати там свою освіту, а дітвори й учні йдуть у сімю ж таки, рідну школу — народню й середню, що вросла тут, між нами, в нашому ж таки середовищі.

Загальним проєктуванням й ініціативою проволу, плануванням, стараннями й турботами дирекції, дбайливістю й працею вчителів, створено ці два павчальні заведення, зокрема ж середню школу, гімназію, що перебірають на себе навчально-виховну місію нашої шкільної молоді з таким розрахунком, щоб відвідування цих заведень не було даремним витрачанням часу, а принесло учням крім знання, також і здобутки формального характеру, тобто свідоцтва, що вможлилювали б продовжування в інших шкільних заведеннях з правами прилюдного характеру, чи, згодом, після закінчення середньої школи, перейти в університет. Тому й загальне построєння школи й програма навчання устійнена й зумовлена з компетентною американською й місцевою владою — адміністраційною й шкільною.

В процесі організування нашого збірного життя чи не єдище досягнення, що приносить честь нашим усім

УНРРА ЗАКУПОВУЄ ПАЧКИ АРМІЇ США.

ВАШІНГТОН, 16 жовтня. Американське міністерство війни проголосило новий план згідно з яким УНРРА закупить майже 125,000,000 боєвих пайків та 552,134,000 фунтів інших харчів з американських військових запасів. З цим правом погодився міністр господарства, Керманнч лишків військового майна та уряду мобілізації й демобілізації. Проякний може бути зреалізований щойно тоді, як Конгрес ухвалить примінення додаткових державних грошей для УНРРА.

ТИТО ОБВИНУВАЧУЄ

БЕОГРАД (Райтер). Міністр закордонних справ д-р Іван Сумашіч зрікся свого становища, мотивуючи свій крок тим, що маршал Тіто не дотримав договору про співпрацю.

В отвертому листі до Субашіча Тіто гостро атакує його, називає його рішення „великою несподіванкою“ й обвинувачує його в тому, що його уступлення саме на передодні виборів має на меті разом з реакціонерами внутрі й поза межами Югославії „спровокувати закордонну інтервенцію“.

„Це ваша вина й вина опозиції, що не бажаєте брати участі в виборах“ — сказав Тіто.

ПЕРЕСЕЛЮВАННЯ УКРАЇНЦІВ

ВАРШАВА. Згідно з договором про виміну населення між Польщею й УСССР, що його підписав у Києві від імені польського уряду заступник президента Краєвої Ради Народової проф. Станіслав Грабські, 40,000 українців з Сово-сандецького й горлицького повітів виїхали вже до ССССР.

ПРОТИ БАНД ВЛАСОВА

ЛОНДОН, 17 жовтня (Райтер). Згідно з повідомленням з Варшави, польський уряд підписав договір з советсько-російським маршалом Рокосовським, що частини Червоної Армії будуть вислані в Польщу, щоб поборювати банди, що стверилися з бувших військ Власова й тероризують окремі польські області.

У Варшаві підкреслюють, що для Польщі було важко переводити акції проти російських громадян.

ЖОВТЕНЬ—МІСЯЦЬ ПРЕСИ.

ТВОРИМ

„ПРЕСОВИЙ ФОНД“!

доцьогочасним зусиллям. Подія, що виходить далеко поза межі наших буднів.

Ми свідомі гаразд усіх недомагань і недотягнень першого організаційного етапу. Але ми свідомі й усіх труднощів, що з ними приходиться боротись. І рахуватися з ними. Та організаційний хист, фахові підстави й педагогічний стаж керування й учительського збору дають нам найкращу запоруку, що ці два наші навчальні заведення стануть зразковими. Принесуть хосен нашій дівворі, будуть гордістю нашої спільноти.

Безумовно ці навчальні заведення найдуть повну підтримку в нашій громаді. Однаково в батьків, що безпосередньо заінтересовані в їхній розбудові і в їхньому досконаленні, що й у цілого загалу. Бо це ж наша загальна, спільна справа. Дати нашому молодому поколінню освіту й знання — це вимога національного інтересу.

Бо тільки сильна освітою й добутим знанням зможе вийти наша молодь на життєвий шлях, будувати краще майбутнє собі й народові.

— ий.

ПРОЦЕС проти б. райхсмаршала Германа Герінга й 23 керівних осіб нац.-соц. режиму почнеться 22 листопада в Нюрнбергу. Обвинуваченням додано вже акт обвинувачення.

Червона Армія в Польщі

Варшава, 16 жовтня (Е.П.)
Советська Росія висилає окупаційні частини Червоної Армії, кожну під командуванням генерала, в кожну провінцію Польщі, в „порозумінні“ з польським урядом. Червона Армія, яка стояла гарнізонами переважно у важних місцевостях, містах і селах Польщі, тепер встановлює головні штаби в кожному провінційному центрі.

Повідомлення польського уряду каже, що одним із завдань російських військ є розбивати епідемію бандитизму в цій країні. Кожний генерал уповноважений діяти в такий спосіб, як він сам забажає.

Акція уряду викликала вияви тривоги й заскочення серед дипломатичного корпусу у Варшаві тому, що ця дія загально представляється як чергове вказання на давлячий російський обух над приблизно кожною ділянкою польського життя.

Офіційне повідомлення каже:

„Уряд прийняв договір з маршалом Рокосовським, російським командуючим у Рольщі, що спеціально уповажнений генерал Червоної Армії, маючий до диспозиції частину, буде прикріплений до кожного провінційного центру.

Між завданнями такого офіцера буде поборювати всі напади бандитизму й грабіжу. Під грабіжом розуміється самовільне захоплення худоби й зерна, як також звичайні озброєні напади й розбої

В порозумінні з міністерством прилюдної адміністрації, на всіх дистриктних офіцерів покладено зобов'язання повідомляти провінційні адміністрації про всі грабунки в дистриктах, що під їхнім наглядом і спрямовувати до них усі зажалення цивільного населення з приводу грабунків.“

Відповідно з цими директивами, прапори Червоної Армії мають над 17 великими провінційними центрами, включаючи Варшаву і Люблин.

Малий фейлетон

НАШ ЖОВТЕНЬ

Бувало:

Дворами й хуторами, селами й містами, в школах і варстатах, на фабриках і заводах — скрізь, по всіх закутинах рідної землі на цьому березі вузької річки, що прокляттям долі довгі роки гранню розривала нероздільне тіло й каламуттям чужих вітрів ще й досі колотить вир, намагаючись зробити широку прірву в єдиній душі — гомонять у цьому осінньому місяці, що підсумовує й роздаровує здобутки праці й трудів весни й літа, бадьорий, знайомий клич:

„ЗВЕРІГАЙТЕ! ОЩАДЖУЙТЕ!“

І всі — молодь і старі, школярі і вчителі, студенти й учені, робітники й селяни —

любовно несуть зайві, а то й дуже-дуже спокусливо-необхідні сотики в кооперативні каси й дбайливо складають їх на збереження завтрішнього дня.

І творився великий фонд національної розбудови, виростили тривкі підвалини народної сили, праці, розростання.

А в остаанньому дні — врочисте святкування: „Свято Ощадности“.

Так кінчився муравлиний труд нашого жовтня — „місяця ощадности“.

* * *

Бувало:

Метушаться села й міста роз'їздами пропагаторів друкованого слова. Лунали промови,

відчити, доповіді, реферати. Пестрили мури й стіни веселою афішів, реклям, закликів:

„Читайте, книжку! Передплачуйте газети!“

І гостинно відкривалися двері й найбільш темної і вбогої хатини перед знайомим гостем — кольпортером рідної книжки й газети.

Повніли бібліотеки, на столах з'являлися все нові газети, розросталися видавництва.

Виростили тривкі підвалини національної культури.

Завершенням тієї благородної праці — у всіх місцевинах „Свято книжки й преси“.

Так кінчився наш жовтень — „місяць національної культури“.

* * *

Бувало:

Гомоніли храми набожним співом, лунали проповідями

США й ІТАЛІЯ

РИМ, 16 жовтня. В посланні до італійського прем'єра Паррі, президент Трумен заявив, що він гаразд свідомий того, що перший морний договір мусить бути у високому ступні реалістичний, справедливий і розсудний. Між проблемами, перед якими стоять США — так заявляє президент — найважливіше створити між сводлюбними націями тривалий та справедливий мир і знайти засоби, що найкраще служили б інтересові Америки, Європи й усього світу.

СССР І МАДЯРЩИНА

МОСКВА [Райтер]. Московське радіо повідомило, що Григорій Максимович Пушкін назначений надзвичайним повновласним послом для Мадярщини. БЕОГРАД. Місцеве радіо повідомило, що СССР зрискосте доставити ішениці, устійнених у договорі про припинення війни Росія не буде домагатися також звороту харів, що їх Мадярщині передала позичково Червона Армія.

СТАН ОБЛОГИ В МАДЯРЩИНІ.

БУДАПЕШТ, 17 жовтня [Райтер]. Радіовисильня Будапешт проголосила у вікторок увечорі: „В Мадярщині введено стан облоги“. До цього повідомлення не додано ніяких ближчих пояснень. Дещо пізніше будапештська висильня повідомила: „Стан облоги введено тому, що в цілій країні змагаються вбивства й грабежі. Кожний, хто стає винуватим морду або грабунку, або робить у цьому напрямі намагання, буде поставлений перед воєнний суд. Від присуду цього суду немає ніякого від-

клику. У випадку визнання вини, присуд смерти буде виконаний впродовж трьох годин після проголошення.

ПІСЛЯ БУРІ

Народе дорогий!
Як жито,
В похмурний день
Ясного літа
Стоїш задуманий
На роздоріжжі.
Високі і стрункі
Жовто — зелені колоски
Пищалися б у сонці
Збираючи в землі
Животворящу силу.
Та в ночі прийшла
Буря! Частина полягла —
Схлила до землі
Свої голівки повні.
Чи вони встануть знову?
Чи віддадуть на час
Дозріле зерно? Напевно!
То лише нині
Вони лежать, як мертві,
Але над ними жваво
Хитаються від вітру
До них шепочуть ніжно,
Голублять, як брати,
В промінні сонця знову
Немов би золоті,
Подруги їхні вірні,
Що встояли,
Не полягли!

Лярісса Ельде.

ДАМАСКІНОС ПРЕМ'ЄРОМ

АТЕНИ, 17 жовтня [Райтер]. Регенція проголосила таке повідомлення для грецької й закордонної преси: „Тому

що досі було неможливим зліквідувати кризу уряду, а положення країни не дозволяє на продовження кризи, архієпископ Дамаскінос здецидувався перевернути від сьогодні самому керуванню урядом поки стане можливим знайти остаточне розв'язання питання влади, а саме на такій підставі, що відповідатиме сучасним вимогам країни“.

Ділимося з Громадянством сумною вісткою, що наш земляк, учитель і управитель школи в Заболотіві

ЛЕВ ПОДОЛЮК

помер у трагічному випадку 16 ц. м. підчас виконання громадянської праці, в 39 році життя. Лишив сиротами дружину з мамою й нелітнього сінка. Похоронений на Кошунальному кладовищі 18 ц. м. Хай чужа земля пригорне його привітно!

Редакція

ПОДІЇ В ЮГОСЛАВІЇ

БЕОГРАД. Повідомляють, що війська маршала Тіто оточують генерала Мігайловича та його війська. Як відомо маршал Тіто переслідує генерала Мігайловича як воєнного злочинця.

душпастирів, шепотіли молитвами вірних, що духом єдналися з Ним, Христом-Спасителем.

А в останню неділю місяця — загальний поклін Йому — „Свято Царя Христа“.

Як безмежний вияв віри в Його Силу, в Його Державу.

Як вкоронування великої акції — „місяця Віри й Церкви“.

Зростала й міцніла в серцях широких мас Віра, на трівкі підвалини ставала національна Церква.

* * *

Такий бував наш жовтень...

А сьогодні?

Змарнована весна, прогайноване літо. То ж і осінь цьогогорічна не приносить нам заробітків, та не підсумовує й не нагороджує ніяких наших трудів.

Але й з цього, що в нас ще лишилося, здобудемося на малу лепту.

І внесемо її в загальний фонд взаємної допомоги.

Допомоги тим землякам, що нічого не мають і в дуже-дуже великій потребі.

Створимо фонд спільноти, підвалини збірної піклування.

Немає багатих видавництв, розкішних видань, нових творів, об'ємистих газет, змістовних журналів.

Але книжку й газету, що їх винадково спасли ми в цих хуртовинних днях світової бурі, нестимемо в спільноту — в шкільну, учнівську, загальну або мандрівну бібліотеку.

Щоб від хати до хати, з рук до рук несли подих рідного друкованого слова, щоб підтримували, бадьорили, крипили.

Немає рідних прадідівських храмів — і ми відстали від них.

Але згуртуємось біля наших душпастирів, що з нами творять нові храми для нас і разом з ними з'єднаємось серцем і душею з Ним, Христом Спасителем.

І разом з ними благатимемо Його, щоб у днях зневіри й сумнівів дав нам Віру.

Віру в Його, Царя-Христа. І ця Віра спасе нас!

* * *

Такий буде в нас цього-річний наш жовтень.

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ
КНИЖКИ
ДАЙТЕ КНИЖКУ
ДО СПІЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ!

ВІСКОШКІЛЬНІ СПРАВИ

Серед закордонних гостей, що були учасниками т. зв. високошкільного тижня в Грацу, була також заступниця генерального секретаря європейської допомоги студентам, міс Вільгельміна Ровленд, що є одночасно представницею американської допомогової акції студентам. Виступаючи від імені світової, вірніше європейської допомогової організації, вона обговорила справу створення допомогового комітету для австрійських студентів.

В розмовах з нею устійнено й узгіднено окремо засоби допомоги для українських і хорватських студентів, що студіюють у Стирії. На цю ціль дає Швайцарія до диспозиції відповідний фонд.

—х—

Під протекторатом зальцбургського архієпископа д-ра Андрія Роахера починається в Зальцбургу „Високошкільний тиждень“ що триватиме від 21 до 28 жовтня. В програмі передбачена низка імпрез, наукових рефератів та дискусійних зібрань в „Aula academica“ й „Johanneum“ та храмі св. Петра.

—х—

НАУКА Й МИСТЕЦТВО

ЖУРНАЛІСТИЧНА БІБЛІОТЕКА

НЮ-ЙОРК, 18 жовтня. Об'єднання американських видавців газет подає до відома про намір оснування в короткому часі бібліотеки, що зможе обслуговувати фаховим матеріалом усі діянки журналістики. Комісія з трьох директорів перебрала нагляд над організуванням бібліотеки. Об'єднання закликає своїх членів надіслати свої пропозиції та віддати до диспозиції бібліотеки рідкі видання, рукописи й історичні документи.

—х—

В таборі переселених у Карльсфельді влаштовано 23 м. м. вечір української пісні й музики з виступами хорів, відомих українських оперних співаків, піяніста, бандуристів і танцювальних груп. Одлчасно відбулася виставка українського народнього мистецтва з показами окремих ділянок.

Інциденти на кордоні

АВСТРІЇ й ЮГОСЛАВІЇ

ВІДЕНЬ, 17 жовтня. Згідно з повідомленням кореспондента Райтера, британська влада стурбована продовжуванням інцидентів на австрійсько-югослав'янському кордоні. Британські війська невпинно патрулюють на кордоні, щоб перешкодити недозволенним переходам кордону. Це торкається виступів банд невідповідальних югослав'янських елементів, що поривають словінців, котрі, на їх думку, під час югослав'янської окупації не співпрацювали з ними. Про насилля проти австрійців або англійців нічого не відомо.

Біля 11 дивізій маршала Тіта стоять на північно-західному кордоні Югославії. Але хоч ці сили трохи завеликі,

все ж їх уважається нормальною кордонною охороною. Вказується на те, що більшість цих військ перебуває на зимових кватирах у великих містах.

Внутрі Австрії існує в британській та американській зонах небезпека, що поширюється тут невійськовий, вірний королеві рух проти Тіта. Відомо, що багато монархістів прибуло з Югославії в Австрію. На британському кордоні притримано 16 юнаків. Вони зізнали, що прибули для того, щоб служити в прибічній гвардії короля Петра. Приявність проти-тітовських партізанів в Австрії називають високі аліантські військові круги „політичною досадою“.

КОРОТКІ ВІСТКИ

АРАБСЬКІ КРАЇНИ виступили проти імміграції жидів до Палестини.

ВИБОРИ до Верховного Совету ССРСР відбудуться 10 лютого 1946 р. Почалась підготовка й пропаганда. У виборах візьме участь і Карпатська Україна. Вперше матиме своїх представників у Верховному Советі православна церква.

ЗАСТУПНИК британського мін. зак. справ заявив, що уряд не має доказів на те, чи Гітлер живе, чи згинув. Додержання ведуться. Парламент буде повідомлений про вислід.

ДЖАВА проголосила індонезійську республіку. Націоналісти виповіли війну Голандії й заявили, що вестимуть її лальною зброєю, трійлами й другими засобами.

В ІНДО-КИТАЮ продовжується збройне повстання. Націоналісти не бажають більше французького володіння.

АРГЕНТИНА переживає внутрішній заколот. Генерал Перон, що минулого четверга зрікся диктатури, тепер знову перебрав владу.

СОВЕТСЬКІ ВІЙСЬКА покинули Тегеран. Деякі англійські частини ще лишилися там. Уряд ССРСР невдоволений цим фактом.

НАСЕЛЕННЯ Аландських островів домагається приєднання до Швеції.

В ЛОНДОНІ почнеться 31 жовтня міжнародний конгрес молоді.

НАНКІНГ стане столицею Китаю.

ВІРА Й ЦЕРКВА

Релігійно-церковне життя місцевої православної громади завершує свій підготовно-організаційний етап. При багатомовній моральній і матеріальній допомозі громадянства, Парафіяльна Рада перемогла всі труднощі й цими днями закінчила будову церкви св. Покрови. В неділю, 21 м. ц. о 9-ї год. відбудеться врочисте посвячення церкви. На цю врочистість запрошує громадян

Парафіяльна Рада.

СПОРТ

С. К. „УКРАЇНА“ в ГРАЦУ грає 20 і 21 ц. м. на грищі Г. А. К. з місцевими футбольними дружинами.

МАДЯРСЬКА с.-д. партія вирішила не йти до майбутніх виборів до парламенту разом з комуністами.

МАРШАЛ ВОРОШИЛОВ наказав, щоб усі політичні партії Мадярщини виступили до виборів 3 листопада з одним спільним списком кандидатів. Закордонна преса критикує цей наказ і каже, що вибори не відповідатимуть демократичним засадам.

БОЛГАРСЬКА опозиція вирішила бойкотувати вибори до парламенту (собрания), назначені на 18 листопада.

ЮГОСЛАВ'ЯНСЬКІ опозиційні партії — демократична, хліборобська й радикальна — не підуть до виборів до парламенту (скупщини), що відбудуться 11 листопада.